

Política criminal

Codi: 100445
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Daniela Gaddi

Correu electrònic: daniela.gaddi@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent

Joan Baucells Lladós

Prerequisits

No hi ha prerequisits per matricular-se a aquesta assignatura, però es recomana haver aprovat i tenir un bon nivell de les assignatures de "Dret penal" i "Introducció al dret".

Objectius

L'assignatura preten, en primer lloc, que l'alumne identifiqui l'abordatge institucional de la delinqüència com una decisió política complexa en la que intervenen diferents inputs o interessos en joc que van més enllà de l'eficàcia en la seva prevenció. En segon lloc, que sàpiga identificar críticament els principis, motivacions, objectius, funcions i les ideologies que hi ha darrera de cada opció políticocriminal, per tal d'acabar el curs -en tercer lloc- sabent situar cadascuna de les diferents preses de decisions político-criminals (terrorisme, violència de gènere, drogues, petita delinqüència patrimonial, delinqüència sexual, etc...) en alguna de les tendències o models políticocriminals que la doctrina científica ha anat identificant en els darrers anys i que sigui molt conscient de les seves implicacions.

Competències

- Actualitzar els coneixements criminològics propis de manera autònoma.
- Demostrar que es comprenen les teories criminològiques.
- Demostrar que es coneix la diversitat de polítiques criminals per afrontar la criminalitat i els seus diferents fonaments.

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Redactar un treball acadèmic.
- Reflexionar sobre els fonaments de la criminologia (teòrics, empírics i eticopolítics) i plantejar aquesta dimensió en les anàlisis i les propostes.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les diferents polítiques criminals i explicar la seva fonamentació en l'àmbit criminològic.
2. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
3. Inferir el coneixement científic de la criminologia en l'àmbit aplicat.
4. Mantenir una actitud d'interès per l'actualització científica en l'àmbit criminològic.
5. Redactar un treball acadèmic.
6. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
7. Transmetre oralment les idees a una audiència.
8. Treballar de manera autònoma.
9. Treballar en equip i en xarxa.
10. Utilitzar de manera eficaç les bases teòriques de la criminologia.

Continguts

- Tema 1: Aproximacions conceptuals: "Política criminal", "Criminologia", "Política Penal" i "Dret penal"
- Tema 2: Transformació de l'Estat i models de Política Criminal
- Tema 3: Els límits de la Política Criminal en un Estat social, democràtic i de dret
- Tema 4: Característiques de la Política Criminal contemporània: la crisi del *welfarisme* penal
- Tema 5: Tendències del Dret Penal contemporani a Espanya: Dret penal de l'enemic, Dret penal de l'amic, Dret penal securitari i Dret penal del risc
- Tema 6: La influència de la Criminologia en la Política Criminal
- Tema 7: La influència dels mitjans de comunicació en la Política Criminal i la funció dels grups de pressió
- Tema 8: La influència dels Organismes supranacionals en la Política Criminal
- Tema 9: Les polítiques criminals a nivell autonòmic i local
- Tema 10: Política Criminal judicial i penitenciària
- Tema 11: Tendències de la Política Criminal contemporània: el paradigma restauratiu

Metodologia

Activitat introductòria: La primera sessió es dedicarà a aclarir els objectius, la metodologia i els criteris d'avaluació de l'assignatura.

Classe teòrica: Les classes teòriques es dedicaran a desenvolupar el contingut teòric del respectiu tema del programa.

Treball individual: L'alumnat haurà de llegir la bibliografia indicada per cada tema de manera que, a partir de la intervenció del professor, pugui aprofitar-la per completar el programa de l'assignatura. Es tracta, en definitiva, que l'estudiant no es limiti a prendre apunts, sinó que -havent treballat pel seu compte el tema- aprofundeixi en els coneixements.

Tallers/seminaris: Habitualment durant els tallers es treballarà amb algun material més pràctic per a resoldre o debatre algun problema o exercici relacionat amb els temes desenvolupats en la classe teòrica i reforçar els

coneixements teòrics. Part dels tallers es destinaran a treballar de manera creativa i compartida les lectures obligatòries.

Atenció personalitzada: Durant el curs l'alumnat podrà disposar de tutories individualitzades per aclarir dubtes o comentar la seva progressió en l'avaluació continuada.

El model descrit es completarà amb conferències que es realitzaran al llarg del quadrimestre i en les quals participaran experts que aportaran experiència pràctica a propòsit d'alguns dels temes analitzats a l'aula.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe teòrica	18	0,72	1, 3, 4
Tallers/Seminaris	18	0,72	1, 3, 4, 6, 7, 9
Tipus: Autònomes			
Treball individual i de grup	109	4,36	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Avaluació

Assistència. La assistència tant a les classes de teoria com a les de seminari és obligatòria. Per tant, un alumne que no assisteixi a un mínim del 80% de les classes no podrà ser avaluat. Les absències només poden justificar-se per raons mèdiques o altres de força major i per raons acadèmiques deuran ser prèviament autoritzades pel professorat. Es realitzaran controls d'assistència a classe.

Puntualitat. Les classes comencen puntualment. No s'admet l'entrada a classe una vegada aquesta hagi començat ni la sortida abans de la finalització, salvant causa degudament justificada.

Model d'avaluació

Avaluació continuada

En aquest cas, la nota de l'assignatura s'obtindrà avaluant 3 tipus d'activitats al llarg del semestre:

1) Activitats d'avaluació continuada

- Una prova individual teòrica avaluarà el nivell de comprensió i de coneixement de l'alumnat sobre les lectures i el contingut de les classes teòriques de la primera part del curs: 4 preguntes curtes a respondre per escrit (pes sobre la nota final: 30%).
- Un treball pràctic en grup avaluarà la capacitat de l'alumnat d'aplicar els conceptes teòrics a un cas pràctic (pes sobre la nota final: 30%).

2) Prova final

- Una prova individual teòrica avaluarà el coneixement de l'alumnat sobre tot el contingut del curs: Test d'opció múltiple (pes sobre la nota final: 40%).

Avaluació única

L'alumnat que opti per l'avaluació única haurà de superar un examen que constarà de 3 activitats a realitzar en el mateix dia en 1 hora i mitja:

- 1) Una prova teòrica avaluarà el nivell de comprensió i de coneixement de l'alumnat sobre les lectures i el contingut de les classes teòriques, així com la seva capacitat d'anàlisi i síntesi: 2 preguntes curtes a respondre per escrit en 20 minuts (pes sobre la nota final: 30%).
- 2) Una prova oral avaluarà la capacitat de l'alumnat d'aplicar els continguts teòrics del curs per a resoldre un cas pràctic i d'inferir els models d'intervenció adequats en funció d'una avaluació prèvia eficaç de necessitats. L'alumnat tindrà 40 minuts per a elaborar la resposta a l'aula (sense la possibilitat de consultar el material del curs) (pes sobre la nota final: 30%).
- 3) Un test d'opció múltiple avaluarà el nivell de coneixement de l'alumnat dels diferents temes de l'assignatura. L'alumnat tindrà 30 minuts per a completar el test (pes sobre la nota final: 40%).

Igual que la resta de l'alumnat, l'alumnat que opti per l'avaluació única tindrà dret a sol·licitar l'atenció del professorat responsable de l'assignatura, al llarg de tot el semestre, en l'horari establert per a les tutories.

Tant per a l'avaluació continuada com per a l'avaluació única, cada prova puntuarà de 0 a 10. Per a superar l'assignatura haurà d'obtenir-se un mínim de 5 punts en cadascuna de les activitats proposades. De no obtenir-se aquest mínim, en el període de recuperació es proposarà la realització d'una activitat de recuperació.

Participació a classe. Es valorarà positivament la participació de l'alumnat en classe que demostrï l'assimilació dels continguts i la consecució dels objectius de l'assignatura.

Conductes fraudulent: Un alumne que copïï a un examen tindrà un 0 en la prova i perdrà el dret a la re-avaluació. Un alumne que presenti una activitat en el que hi hagi indicis de plagi o que no pugui justificar els arguments de la seva pràctica obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumne suspendrà l'assignatura (0) i perdrà el dret a la recuperació.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a classe teòrica i als seminaris	Obligatòria	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9
Examen final (test)	40%	5	0,2	1, 3, 5, 6, 8
Prova teòrica	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Treball en grup	30%	0	0	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9

Bibliografia

Bibliografia obligatòria

Tema 1: Aproximacions conceptuals: "Política criminal", "Criminologia", "Política Penal" i "Dret penal"

Materials de classe

Tema 2: Transformació de l'Estat i models de Política Criminal

- Borja Jiménez, E. (2011). Evolución del Estado y evolución de la Política Criminal. Dins E. Borja Jiménez. *Curso de Política Criminal* (pp. 33-59). Tirant Lo Blanch

Tema 3: Els límits de la Política Criminal en un Estat social, democràtic i de dret

Materials de classe

Tema 4: Característiques de la Política Criminal contemporània: la crisi del *welfarisme* penal

- Garland, D. (2020). Penal controls and social controls: Toward a theory of American penal exceptionalism. *Punishment & Society*, 22(3), 321-352. <https://doi.org/10.1177/1462474519881992>

Tema 5: Tendències del Dret Penal contemporani a Espanya: Dret penal de l'enemic, Dret penal de l'amic, Dret penal securitari i Dret penal del risc

Materials de classe

Tema 6: La influència de la Criminologia en la Política Criminal

- Welsh, B. C. i Farrington, D. P. (2011). Evidence-based crime policy. Dins M. Tonry (Ed.), *The Oxford Handbook of Crime and Criminal Justice* (pp. 60-92). Oxford University Press
- Díez Ripollés, J.L. (2021). La utilidad política criminal del instrumento RIMES. Dins Ana Isabel Cerezo Domínguez (Coord.). *Política criminal y exclusión social* (pp. 103-118). Tirant Lo Blanch

Tema 7: La influència dels mitjans de comunicació en la Política Criminal i la funció dels grups de pressió

- Varona Gómez, D. (2011). Medios de comunicación y punitivismo. *InDret. Revista para el Análisis del Derecho*, 1, 1-34.

Tema 8: La influència dels Organismes supranacionals en la Política Criminal

Materials de classe

Tema 9: Les polítiques criminals a nivell autonòmic i local

- Fernández Bessa, Cristina i Di Masso Tarditti, A. (2018). Diez años de civismo "a golpe de ordenanza": Estudio sobre la aplicación de la ordenanza de convivencia en el espacio público de Barcelona. *Barcelona Societat. Revista de investigación y análisis social*, 22, 1-21.

Tema 10: Política Criminal judicial i penitenciària

- García España, E. i Díez Ripollés, J.L. (Dirs.) (2011). *Realidad y Política penitenciaria*. Tirant Lo Blanch. Limitadament a les pp. 237-245

Tema 11: Tendències de la Política Criminal contemporània: el paradigma restauratiu

- Varona, Gema (2014). Who Sets the Limits in Restorative Justice and Why? Comparative Implications Learnt from Restorative Encounters with Terrorism Victims in the Basque Country. *Oñati Socio-Legal Series*, 4(3), 550-572. <http://dx.doi.org/10.15496/publikation-55495>

Bibliografia recomanada

- Anitua, G.I. (2005). Los principios constitucionales para una política criminal del Estado social y democrático de derecho. Dins I. Rivera Beiras (Coord.). *Política criminal y Sistema Penal* (pp. 289-303). Anthropos
- Borja Jiménez, E. (2003). *Curso de política criminal*. Tirant lo Blanch
- Cid, J. i Larrauri, Elena (2001). *Teorías criminológicas*. Bosch
- del Pozo Serrano, F. (2013). Las políticas públicas para las prisiones: una aproximación a la acción social desde el modelo socio-educativo. *Revista de Humanidades*, 20, 63-82. <https://doi.org/10.5944/rdh.20.2013.12901>

- Díez Ripollés, J. L. (2004). El nuevo modelo penal de la seguridad ciudadana. *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, 6(3), 1-34
- Lea, J. i Young, J. (2001). *¿Qué hacer con la ley y el orden?*. Editores del Puerto
- Melià, C. (2006). De nuevo: ¿Derecho penal del enemigo?. Dins G. Jakobs i C. Melià (Dirs). *Derecho penal del enemigo* (pp. 87-152). Civitas
- Pozuelo Pérez, Laura (2013). *La política criminal mediática: Génesis, desarrollo y costes*. Marcial Pons
- Rivera Beiras, I. (2005). Principios orientadores del Constitucionalismo social. Dins I. Rivera Beiras (Coord.). *Política criminal y Sistema Penal* (pp. 157-286). Anthropos. Limitadament a les pp. 204-218 i 259-275
- Sherman, L.W. (2009). Evidence and liberty: The promise of experimental criminology. *Criminology & Criminal Justice*, 9(1), 5-28. <https://doi.org/10.1177/1748895808099178>
- Sherman, L. W. (2003). Misleading Evidence and Evidence-Led Policy: Making Social Science more Experimental. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 589(1), 6-19. <https://doi.org/10.1177/0002716203256266>
- Silva Sánchez, J.M. (2011). *La expansión del derecho penal*. B de F

Altra bibliografia d'interès

- García Arán, Mercedes (2008). El discurs mediàtic sobre la delinqüència i la seva incidència en les reformes penals. *Revista Catalana de Seguretat Pública*, 18, 39-64
- Levy, B.L. i Levy, Denise L. (2016). When Love meets hate: the relationship between state policies on gay and lesbian rights and hate crime incidence. *Social Science Research*, 61, 142-159. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2016.06.008>
- Mendoza, Blanca (2001). *El derecho penal en la sociedad del riesgo*. Civitas
- Newburn, T. i Jones, T. (2008). Symbolic politics and penal populism: The long shadow of Willie Horton. *Crime, media, Culture*, 1(1), 72-87. <https://doi.org/10.1177/1741659005050272>
- Sanz Mulas, Nieves (2016). *Política criminal*. Ratio Legis
- Silva Sánchez, J.M. (2017). Restablecimiento del derecho y superación del conflicto interpersonal tras el delito. *Revista de La Facultad de Derecho y Ciencias Políticas - UPB*, 47(127), 495-510.
- Stancu, O. i Varona, D. (2017). ¿Punitivismo también judicial?: Un estudio a partir de las condenas penales por homicidio en España (2000-2013). *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, 19 (12), 1-33
- Walklate, Sandra (2015). Jock Young, Left Realism and Critical Victimology. *Critical Criminology*, 23 (2), 179-190. <https://doi.org/10.1007/s10612-015-9274-7>
- Walgrave, L. (2011). Investigating the Potentials of Restorative Justice Practice. *Journal of Law & Policy*, 36(1), 91-139
- Zane, S. N. i Welsh, B. C. (2018). Toward an "Age of Imposed Use"? Evidence-Based Crime Policy in a Law and Social Science Context. *Criminal Justice Policy Review*, 29(3), 280-300. <https://doi.org/10.1177/0887403417694068>

Programari

Programes informàtics generalistes (Paquet Microsoft Office)